

НАУКОВІ ЕЛЕКТРОННІ ЖУРНАЛИ ЯК ЗАСІБ ІНТЕГРАЦІЇ НАУКИ В СТУДЕНТСЬКУ ОСВІТУ

У статті розкрито якість, роль і питання доступності електронних наукових видань у навчальному процесі вищої школи та їх вплив на оперативність/мобільність і масштабність використання викладачами й студентами передового наукового досвіду в підготовці до занять.

Ключові слова: електронний науковий журнал, інтернет-ресурси, студенти, навчальний процес.

Головною тенденцією розвитку інформаційного суспільства є органічне поєднання академічної та університетської науки. Посередником цього діалогу був і залишається науковий журнал – основне оперативне джерело нової інформації про досягнення науки і техніки, що сприяє прискоренню науково-технічного прогресу. Тобто, в соціології комунікації він справляє науково-комунікативну та інформативну функції.

З розвитком інформаційних технологій початку ХХІ ст. розкриваються якісно нові можливості використання результатів передових досліджень академічної еліти України в навчальному процесі завдяки створенню аналогів друкованої наукової періодики – електронних наукових журналів.

Мета статті: окреслити місце і роль електронного наукового видання в навчальному процесі сучасного університету та охарактеризувати показники його якості.

Електронні журнали вивчають Я. Горбунко, А. Бессараб, І. Антоненко, О. Антопольський, О. Баркова, В. Копанєва, Н. Литвинова, Н. Мамедова, О. Сокур, Т. Ярошенко та ін.

За даними ЮНЕСКО, сьогодні в усьому світі виходить близько 100 тисяч наукових журналів, причому з електронними базами даних. У більшості випадків доступ до повнотекстових електронних ресурсів зарубіжних наукових журналів платний, безкоштовно можна отримати лише назви статей (книг), прізвища авторів і коротку анотацію. Але наукові електронні журнали стали найбільш «цитованим» джерелом інформації в університетському навчанні. Адже, за умови дотримання параметрів стандартів, публікації на віртуальних сторінках визнаються як наукові, мають рекомендації статусних експертів, містять достовірні факти і результати наукової рецепції, і отже, можуть бути зараховані Міністерством при наданні наукових ступенів і звань.

У контексті сказаного доречно відтворити визначення електронного наукового журналу, подане Т. Ярошенко: електронний журнал – джерело наукової інформації та засіб наукової комунікації, що є закінченим електронним ресурсом; вміщує групу електронних документів (статей), які пройшли редакційно-видавниче опрацювання і процедуру рецензування, мають вихідні відомості, призначені для довготривалого зберігання, розповсюдження у

незмінному вигляді, всі копії якого відповідають оригіналу [3]. Електронне наукове фахове видання – документ, інформація в якому подана у формі електронних даних, що пройшов редакційно-видавниче опрацювання, призначений для поширення у незмінному вигляді, має вихідні відомості та внесений до затверджених ВАК України переліків наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук і на які можна посилатися у наукових статтях і дисертаціях [2].

Здебільшого електронні наукові (і наукові фахові) журнали мають такі визначальні ознаки: мультимедійність, переважання текстової інформації. Відповідно до цільового призначення це інформаційний продукт, що містить відомості про теоретичні й (або) експериментальні дослідження, а також науково підготовлені до публікації інформаційні документи. За технологією розповсюдження це видання, розраховане на комбіноване поширення: може використовуватися і як мережеве електронне видання (доступне потенційно необмеженому колу користувачів через телекомунікаційні мережі), і як локальне електронне видання, призначене для локального використання. За характером взаємодії з користувачами електронне видання є детермінованим електронним виданням, параметри, зміст і спосіб взаємодії з яким визначені видавцем і не можуть бути змінені користувачем.

Можливість контакту з електронними науковими журналами забезпечується такими способами, які, власне, і визначають поділ їх на типи: журнали, які мають власні сайти й дають можливість користувачам доступу до електронних копій статей; наукові журнали та збірники наукових праць, які зареєстровані у ВАК як фахові, які в мережі Інтернет представлені повнотекстовими електронними копіями; журнали, які не мають власних сайтів, але в мережі можна ознайомитися з повнотекстовими електронними копіями або змістом; часописи, які представлені на сайті Національної бібліотеки імені В. Вернадського.

Якість наукових електронних видань з редакторського погляду на зовнішню структуру визначається наявністю бібліографічної служби й пошукової системи, що дозволяє вести тематичний пошук відразу в усьому архіві; щодо інформаційної складової – містити нову науково-технічну інформацію з достовірним цитуванням, науковими результатами, спеціальною термінологією; щодо оформлення – ретельно відпрацьовані елементи службової частини: передмова, вступна стаття, примітки і коментарі, система покажчиків, бібліографічний опис.

Сучасне викладання має поєднуватися з процесом дослідження, а навчання – з дослідницькою діяльністю. З огляду на це шляхи інтегрованості матеріалів наукових електронних видань в університетську освіту очевидні. Викладачі-науковці використовують потужні сучасні електронні інформаційні ресурси своїх колег, а також самі, вивчаючи навчальний процес зсередини, оформлюють дослідження в наукові статті й розміщують їх у мережеві наукові журнали (їх доступність і за ціновим принципом, і за оперативністю зрозуміла). Це дає змогу

поєднати українських науковців та тих, хто цікавиться наукою, незалежно від місця роботи в Україні чи за кордоном.

Щодо студентів, то стимулювання їхньої дослідницької роботи передбачене сучасними навчальними планами, включенням елементів науково-дослідної роботи до аудиторних занять, курсових, дипломних робіт, створенням студентських наукових проблемних груп та проведенням студентських науково-практичних конференцій. Як засвідчує статистика, саме студентство найбільше користується Інтернетом, і розміщення наукової статті в мережевому журналі у відкритому доступі підвищує індекс цитування її у «паперових» посиланнях на неї у чотири – п'ять разів! Однак, разом із таким позитивом застосування наукового передового досвіду під час навчального процесу маємо й проблеми. У цьому аспекті дуже цінними є думки Є.К. Вдовіної щодо того, як студенти користуються інтернет-ресурсами у своїй повсякденній навчальній діяльності: вони «швидко знаходять потрібну інформацію, адаптують її до власних цілей і відразу надають результати пошукової роботи для оцінки викладачем», не обдумуючи і не осмислюючи її. [1]. Але ця проблема більше стосується свідомості й мотивації молоді до наукової діяльності.

Попри це, електронні наукові журнали здатні оптимізувати процес наближення наукової комунікації до навчання і виконують такі завдання: забезпечення оперативності і повноти задоволення інформаційних потреб у знаннях, якої не могло бути в еру друкованих журналів; масштабніше ознайомлення молоді з науковою елітою нації та її здобутками; сприяння молодим науковцям у просуванні та популяризації новаторських ідей та результатів; стимулювання дослідницького пошуку студентів при підготовці до занять через спрощені можливості пошуку необхідної інформації в Інтернеті; популяризація наукової діяльності серед школярів і вчителів, студентів і викладачів; збір свіжої інформації про розвиток світової науки та отримання статистичних даних.

Отже, на сьогодні стрімкий розвиток електронних журналів, їхні безумовні переваги здатні забезпечити їм пріоритетну роль в освіті як засобу зближення академічного потенціалу до університетського навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коммуникативные стратегии информационного общества : тр.2-й междунар. науч.-теорет. конф., 21–23 окт. 2009 г. / СПб. : Изд-во Политехн. ун-та, 2009. – 384 с.
2. Положення про електронні наукові фахові видання : затверджено наказом МОН України від 30.09.2004 р. № 768/431/547.
3. Ярошенко Т. Наукові комунікації ХХІ століття: електронні ресурси для науки та освіти України [Електронний ресурс] / Т. Ярошенко. – Режим доступу: http://www.ekmair.ukma.kiev.ua/bitstream/123456789/100/1/Yaroshenko_Naukovi_komunikacii2.pdf.

Markiv O. Scientific electronic journals integration as a means of science in education students

The article deals with the quality, accessibility issues and the role of academic publications in the educational process of high school and outlet on the speed / mobility and

scale of teachers and students to use advanced scientific experience in preparation for employment.

Keywords: *electronic Journal, online resources, students learning process.*

УДК 378.14:070-057.875

С.В. ШЕВЧУК

УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ У ГАЛУЗІ ЕЛЕКТРОННИХ МЕДІА

У статті охарактеризовані нові професійні вимоги до працівників видавничої індустрії й умови формування важливих сьогодні компетенцій майбутніх журналістів у межах навчального процесу вищого навчального закладу. Особлива увага приділена методам навчання роботи в електронних медіа.

Ключові слова: професійні компетенції, журналістська освіта, електронні медіа.

Суспільство сьогодні потребує підготовки висококваліфікованих фахівців у кожній галузі, в тому числі й у журналістиці – фахівців творчих, ініціативних, здатних до особистісного саморозвитку і професійного самовдосконалення. В умовах інформаційного простору дедалі актуальнішою стає проблема конкурентоспроможності й високого рівня професіоналізму журналістів, формування основ якого має розпочинатися ще з початку журналістської освіти студентів у вищих навчальних закладах.

Швидкий прогрес у сфері засобів комунікації відкриває нові та все більш доступні інформаційні технології, створює нові можливості в плані вдосконалення і оновлення засобів поширення інформації, що існують на сьогодні. У свою чергу, на ринку праці постають нові професійні вимоги до працівників видавничої індустрії. Якщо нещодавно знання з веб-технологій долучали до сфери компетенції вузького кола ІТ-спеціалістів, сьогодні це серйозний інструмент у роботі видавця, рекламіста, журналіста.

Поряд із технологізацією та комерціалізацією в журналістській професії простежується тенденція до зниження професійного статусу журналістів, а тому дуже актуальними в цьому контексті є слова В.Здоровеги: «Саме суспільство, громадськість повинні усвідомити, що турбота про рівень професіоналізму журналістів – це насамперед їхній головний біль» [3,81]. На сучасному етапі в журналістському професіоналізмі поєднуються «такі не завжди сумісні риси, як комерційна кмітливість, підприємливість, творчі здібності й здатність бути організатором редакційного процесу, ґрунтовні загальні та професійні знання у поєднанні з високими моральними чеснотами, здатність глибоко та небанально мислити, виваженість та емоційний запал, бездоганне володіння словом» [4, 41].

На визначення поняття «професіоналізм журналіста» впливають соціальні ролі представників ЗМІ, які пов'язані зі становленням інформаційного суспільства, що впливає на цільові установки журналістської